

pp. 3861 - 3 DEC 1954

917³⁹³⁴ 5917A13/8/82 3861
K34/82Mortuary rites for
lepers etc. and
inheritanceH. M. Mohlabe,
Bethany Mission,
P.O. Box 39,pp. 3861-3934 = 173 pp. Trichardt'sdal.
 $73 \times f 0.41 = 30 p. \text{ typed @ } 1.83 sh$
 $\frac{35 \times 25}{66 \times 32} = f. 0.41$ = £6.10.0
1/11/1954.

Tema ya 34..... incl.

Ba apari le ba swanedi ba go tšeya di-
thapō. tša mohu...Temana ya 1: Lefa la dithapō
tša diaparō.8286 Methapō. (~~Difane~~) Khoro e ngwe le
engwe e na le mothopō wa yōna. Ka gori-
ale mo we mothopō o mongwe o ka tše ke
wa tšeya dithapō tša mothopō o mongwe.
Ke ba lelōko la bo mohu ba we ba swa-
netšego go abēlana dithapō tša mohu. Ba-
tswalani bona ba na le tšwanelō ya go
tšeya dithapō.8287 Batswalani. Ke ba we batswalana-
go nabō ka dikhomō. Ke gore ba ga ma-
lome goba makholo fēla. Malome o tswa-
lana le ba-togolo, ka gobane ba tšeya
basadi go yēna. Makholo fēla, le yēna
ke moka mokhonyana o tswalane naē

ka baka la go tšeya moredi wa gwe. more-
di o ʔa bēlēga bana ya ba ba ʔogolo. Ke
yōna tswalano ya batho e we. Ke bona ba
we ba ka hwetsānago dithapo tša mohu.

8288 Dithapō tša dikobō le dithamō di a apa-
riwa. Ge mohu a ile a hwa a šiya dithapō le
dithamō, ba swanetše go di bokella ka kowa
ntong ya mohu. Manjabathāna ke gore tša
go ʔthagala le tšwe a go hwa a di apere
di swanetše go latēla mohu. Mohu ba mo
apola dilo ka moka tše we a go ba a di
apere gammōgō le dithamō a šala a
le fēla. Ke gore a swana le mo a e tšwa
popelong ya mmagwe. Dithapō tša mohu
di ʔa boniwa ka letšatši la go ʔoša the-
tšhila.

8289 Go-phuthiwa ga mohu. Khale e be
ba mokona diēta noho, ke moka ba mohu-
nyapanye, ba mmōfē ka manti. Ka lebitē-
ng a ba mo robadiši, ba mo dudiša ka ma-
ragō. Ke moka ba mo apeshe makhopa wa
thelo the we ba mo felegetsang ka ʔho-
na. Bahumi ba felegetsiwa ka dikhomo.

Badidi ka dipudi goba dikhogo. Wa go fe-
legetsiwa ka khogo a apare thelo. Ba ta
no lathêla manjabathana a gwe ka gare
ga lebita.

8290 Lehu le a alafiwa. Ka morago ga
mo ba bulukile mohu, ba buluki ba bo-
êla ka moteng wa bo mohu. Ke gona ba yo-
khônago ba ija tša goja. Ba swanetše go
nyakêla ngaka ya go alafa lehu ke gore
go gôga bathologadi ka gare ga nto. Ka-
lona tšatši le we la go gôga bathologadi,
monna wa ngaka o swanetše go tšhuba
ditsheta. Monna yo mongwe le yo mongwe
yo we a ilego a twarella mohu, o swane-
tše go oretša diata tša gwe. Go fedile
go banna yo mongwe le yo mongwe a ka e
kêla gae ga gwe. Go ta šala go alamile
beng ba mohu.

8291 Tošo ya thētšhila. Ba ta goma ba ya ba
bitša ngaka e la ya go alafa lehu. Ke yōna
e we e swanetšego go foka dithapō tša
mohu. Le yōna e swanetše go hwetšana
the thapō. Ke lona letšatši la go paka

kanya dithapō tša go šiya ke mohu. Yo mongwe le yo mongwe wa leloko la bo mohu o swanetše go toga a na le the thapō. O lēla gona lehu la mohu.

8292 Barwa le baredi; le bona ba swanetše go hwetsana dithapō tša mohu. Gantši ba fēla ba tšhaba go tšeya dithapō tša mohu. Ba tšhaba gore bolwetši bjo we bo bolalego mohu bo ka ba fetēla. Barwa ba bangwe a ba tšhabe, ba tšeya dithapō tša go šiya ke mohu. Dithapō tše we ba tha tšego ke tša mohu wa go hwa ka bolwetši bja go boifiša.

8293 Lehu la Mokuuta. Lehu a le na ngaka. Monna yo e be e le ngaka. O be a na le basadi ba ba bedi. O ile a hwēla ka ntong ya mosadi yo monnyana ka baka la gore e be e le mamoratlwē. Ba ile ba diyo rwala, ba mo iša ka ntong ya mosadi ya mogolo. Ba mo ntšha a le ka ntong ya mosadi ya mogolo, ba mo iša mabitung. Ke molaō wa gore monna wa ba-

sadi ba bantsi mo a hwile, a robale ka ntong ya mosadi yo mogolo. Le bona bathologadi ba swanetše go dula ka ntong ya mosadi yo mogolo. Monna wa ngaka o ta ba ntšha ba le ka gona. Le bandi ka moka ba swanetše go lla the-llô tha mohu ba le ka lapeng la nto e kholo.

8294 Poloko ya mohu. Ba ile ba mo thakola dikaparō tša gwe gammōgō le dithamō tša gwe. Ke poloko ya the golo-golo ya go kona matolo. Ba ile ba mo felegetša ka khomo. Manjabathana le dikobō tše we a go hwa a di apere ba ile ba mo iša natšo ga gabō. Gammōgō le legogō le we a go ba a ala lona.

8295 Dithapō ka moka tša bokellwa felo go thii. Dikobō le dithamō rangwana wa mohu o ile a di khobakanya, ke moka ba di beya ka ntong ya dithare. Ke ntwana e we mong a go ba a boloka dithare tša gwe. Le ditaola di ile tša bulukiwa ka gona. Ga go motho yowe a swane-

tšego go di twarella. Mokhobakanyi wa tšona ke yēna yo we a swanetšego go ya a di lebella gore tša the ke tša lewa ke phehi. Ge a toga mo we o swanetše go tšapa diata ka mšunkwane.

8296 Mšunkwane. Ke mothare fela re ka re ke letšane ka gobane a o gole goya gōdimu. O wa nkha. Ge motho a e tšwa mōkōla ka dinkong, o thiba dinkō ka ōna. Ke moka mōkōla o ēma go tšwa. Mōkōla ke madi a go tšwa ka dinkong. Bjale mothare o we, o alafa tšhila ya lehu. O thuša kudu batho ba ba felago. Ke gore motho o hwetšana ba boloka mohu, ke moka a ba thuša go boloka. Motho yo we a ka theke a ēmela ngaka ya go ta go alafa lehu ka gobane o wa feta. O kha mathare a mšunkwane a tha pa diata. Ke moka o e kalafile.

8297 Ngaka ya go alafa lehu. Ka moragō ga mo ba bulukile mohu, ba robala matšā-tši a manē, ka letšatši la bothaano ba nyakela ngaka ya go ta go gōga batho-

logadi ka ntong. Ke molaô wa batho ba kha-
le. Lehu e be ba le alamêla matsatsi. Le
gona mohu a hwa, o ruele ke phiri, ke yô-
na e mo llogo. Phiri e thepela bošego. Bja-
le le yêna mohu o bulukiwa bošego. Matsa-
tšing a bo lehono lehu le alamiwa letsatsi.
ka letsatsi la bo bedi go nyukiwa ngaka
ya go tlo alafa lehu. Mohu a rwala ke phi-
ri, o hwile. O bulukiwa mothegare.

8298 Bathologadi ba ya go thapa tšibugong..
Ka lona letsatsi le we ngaka e tago go
ba alafa. O tsogêla e thale bošego. Le-
bona ba tsoga e thale bošego ba ya go
thapa tšhila ya lehu. Ke letsatsi le we
bathologadi ba yo dulago gôdimu ga letshê-
gô.

8299 Letshêgô le a ila a le dudiwi
gôdimu. Le dula ke monna yo we a
hwetšego ke mosadi le bona basadi ba
go hwêla ke monna. Go bathankana
le bamenyana ba ba botša gore ge
ba ka dula gôdimu ga lona ba ta
tšwa lentso. Ge bathologadi ba tšo

boya noheng, ke moka ba ba phalola dithō-
gō tša bona. Ba ba totša dithogo tša
bona ka mešidi. Le dithamō tša lehu
ba di totša ka ōna. Ke moka ke molaō
wa go tōla ka mišidi. A ba tole ka letso-
ku.

8300 Bjala bja diphiri: Leina la bjōna bare
ke khoko. Bjale go gotsē leina la diphiri
ka gobane bo nwewa ke bakhhekolo le ba-
khalabje. Mokhekolo mo ana le mokhalabje
wa gwe a swanēla go nwa. Go nwa mo-
khalabje goba mokhekolo yo we a hwe-
tšego ke monna goba mosadi. Ke bona
ba we ba ba bitšago diphiri. Ba ~~bona~~ bo
nwa ka mafuri a mote. Ba šugile khoko.
Ke gore bathologadi ba apere khoko le
le thathe. Ge e le kōma e gare ga go-
bolla.

8301 Theila. Ge motho a hwile go ailelwa
Motho mang le mang a swanēla go lema.
Ba go dula mebotong e šele ba ka lema
fēle ba tha boniwi. Theila the dirywa le-
tšatši le we motho a hwago ka lona. Ba swa-

netšē go kitima ba yo bega ba mošate lehu la mohu. Ge go bolla hōma, le yōna e ilēla lehu la mohu. Ke gore a ba šome. Meropa a ya swanēla go lla, ka moka di a ēma. Go gola tšhello tša mohu. Ka tšatši le we ngaka e alafago lehu, go i-lugile. Ba swanetšē go šoma medirō ya bona.

8302 Bana ba bolaya ke dintā. Ka moragō ga mo monna wa ngaka alafile lehu go bigiwa ba lelōko gore bana ba bolaya ke dintā. Ka goriale mo we ke gore ba swanetšē go tšobiwa meriri. Ge ba ile ba kwana go tšoba bana meriri, ke moka badi-ra bjala. Dithapō tšē la tša mohu di tša no bōpa ka ntō.

8303 Bjala bja go tša the-tšhila. Mo-tho yo mongwe le yo mongwe wa bo lelōko la mohu o wa tšibišwa. Monna wa ngaka ba mo tšibiša letšatši le we ba omēlago. O swanetšē go nyaka dithare tša gofoka dithapō. Ka morwana ke moka a tsogēla le dithare tša gwe. Modiro ke wa ngaka tšatši

917

K34/82

le we la tšō ya thešhila. Le bjala bjowe
bja go tšō thešhila ke bja monna wanga-
ka.

8304 Go thakola bathologadi diṭhamō tša
lehu. Pele ga go soma mo somō wa go tha-
kola diṭhamō, o swanetše go laolēla thešhi-
la gammōgō le motho yowe a swanetše -
go go upa diṭhila. Bare ke thešhila.
Ka moragō ga mo ba feditše go laolēla
thešhila, ke moka ba thakola bathologa-
di diṭhamō tša lehu. Ba ba phalola la
bo bedi. Diṭhamō tše la tša lehu ba di teme-
lla ba di phuthetše ka bjang. Bjang bo gogiwa
ke monna wa ngaka molomong wa nto ya mo-
sadi yo mogolo. Ke bjona bja go phuthēla di-
ṭhamō.

8305 Mabore o ile a upa diṭhamō. Ka mo-
ragō ga mo ba feditše modirō wa go tšō
thešhila, ba šupa monna wa ngaka
pitšā ya gwe ya bjala. Batho ba khopē-
la monna wa ngaka. Pitšē e ngwe ya
bjala ya ba ya dirotwana tša mabêlē. Ke
moka ba tene modirong wa gonwa.

Ka morwana ba leloko la bo mohu gammō-
gō le monna wa ngaka ba swanetše go
boya.

8306 Go fukiwa ga diṭhapō le kabaganyo.
Ka morwana ga tšatši la go tšōa the-
tšhila Rakhobadi a boya le mphoko wa
go foka diṭhapō tša mohu. Ke yōna
ngaka e la ya go alafa lehu la mohu. Di-
ṭhapō ka moka di ile tša ntšhiwa ka ntō-
ng, tša bokellwa lapeng la ntō e kholo.
Di ile tša ntšha ke Ramolapō. Ke
yēna moratho wa mohu. Ke moka ngaka
ya foka diṭhapō. O ile a foka le ka
mašakeng a dikhomō le dipudi. The-
lo the thengwe le the thengwe the we
the ilego tša šiya ke mohu, the ile tša
fukiwa.

8307 Ka moragō ga mphoko ke kabaga-
nyo ya diṭhapō. Ge monna wa ngaka a
feditše modirō wa gwe wa go foka, ba
mmotšha gore a topē the we a the nya-
hago. O ile a tšhaba go topa. Ke moka
khadi ya topa patši e kholo ya mo fa.

The tšhapō a ba leboge. O ile a no a-
mogela a homola. Biale ba dira gore ba-
rwa ba gwe ba topē. Mongwe le mongwe
o topa the we a the nyakago. Aowa ba
ile ba topa.

8308 Baredi ba mohu. Le bona ba topa
ka moragō ga mo go topile bana ba ba-
thankana. Dithare ka moka le ditebē-
lē gammōgō le mehuta hutana ya ma-
naka a ditšhidi. Le tšona di a topiwa.
Tšona di topiwa ka botibi. Motho a no
nyaka go khathisa mathō a batho. Dia-
la le ditaola gammōgō le lerumu le mo-
lamō ba di bēla go šele. Tšona ke
tša ntō kholo ya mošate. Bana ba mohu
ba feletšē go topa dithapō tša go šiya
ke papago bona.

8309 Bathologadi. Ka moragō ga mo ba-
na ba mohu ba feletšē go topa ditha-
pō tša mohu, go tēna bathologadi. Mo-
logadi yo we a ilego a laela ke monna wa
gwe, o na le twanêlō ya go tšeya phe-
ko. Le bona ba tšeya the we ba ilego ba

laelwa. Ntebeleletšeng ke yēna moradi wa nto e kholo. O ile a tšeya the šiko ^{tha} di- taola. Ba re aowa tša go beela go šele a tša swanēla go tšeiwa. Le ga go le bja- le o ile a tšeya. Ga gwa ba le motho yo we a ilego a mo šala moragō.

8310 Ba leloko la mohu le bona ba thōma go topa tša bona. Malome wa mohu o ile a tšeya marukhwe a mabedi le jase. Mo- ratho wa mohu borukhwe le patši ya mothe- gare. Ba ga makholo wa gwe fēla, kobō ya bošego. Le bona ba yo lēla gonale- hu la mokhonyana wa bona. Khadi e ile ya tšeya hempē le mongatse (Kati- ba.) Batho ba šele a ba tšee, le bona ba na le tša bona.

8311 Ba sokologēla mothahungu. Mothahu ke dilo tše di lewago. Ka moragō ga mo ba feditšē kabagano ya dithapo, batho- ma go nyaka go teba ka mothahu. Ma- lome wa mohu a re nna ke dula kho- lē. Ka nnete ke khole ka gobane o dula magakala. Ge go khōnēga le

917

K34/82

ka napa la fetsa le modiro wa mothahu. Mothahu wa mabêle le wa diruiwa. Ba ile ba the kwane le polabolo ya malome wa bona.

8312 Kabaganyo ya methahu e ba ka moragô ga thobošo. Ba re go yêna go ka the ke gwa khônêga. Dithapô tše dipalakangwaga ka tsatši la thetšila ke molaš wa tšona. Le gona di tšhabišwa go fethiwa. Ka baka la gore di thoile ke phethi. Ge la e be go the bjale le tšona e be di ta palakangwa ka moragô ga tsatši la thobošo. Molaš wa methahu ke ya ka moragô ga letšatši la thobošo. O ile a re le nna e be ke bolabola fêla ge e be go ka khônêga. Bjale ka ge go tha khonege ga go molato. Ke mo ka ba togêla taba.

8313 Letšatši la thobošo. Ba ile ba roma motho a phara dithaba a yo botša malome wa mohu letšatši la thobošo. O ile a fitha a mmotša. O ile a ba gona ka lona letšatši le la la thobošo. Diphiyo tsê tou a di phathagane. Ke gore ka letšatši la

thobošo ke modirō wa go thoboša bana ba
mohu le go thekha bathologadi dipendi.
Ke modirō o mogolo. Ka morago ga dipen-
di ke moka ba nwa mabjale. Ke moka ke
mothegare, kabaganyo ya methahu e ta
boniwa ka morwana.

8314 Thekhwêlê a ba moja-lefa. Pele ga
medirō ka moka ba ile ba šupa moja-lefa.
Morwa yo we a ngodilwego ka mo gōdimu ke
yêna wa ntō e kholo. A gwa ka gwa bale
motho yo a belaêlago. Bjale ba thōma go
beula bathologadi. Ba beula ke batswadi
ba bona gammōgō le baratho ba mohu.
Morathowa mohu a ntšha pudi a beula mo-
thologadi, mothologadi yo we ke moka o wa
napa a dula le monna yo la a go mmeu-
la.

8315 ~~Dito~~ Dinto ka moka di na le mabjale.
Ka letsatsi le we la thobošo, bathologadi ka
moka ba omêla mabjale a bona. Moradi
yo mongwe wa bo lelōko la bo mohu mo
a e ya, o ya a ruele mabêlê ka thero-
twana. O fitha o beya ka lapeng la

nto e we a kwanago nayô. Batswadi ba bathologadi le bona ba tšwa ba rwele a bona mabêlê. Ge bo papago bathologadi ba tšha phe-la, bona ba beula baredi ba bona ka dipudi. Monna yo la wa ngaka o ba gona fê-la ka letšatši le we a na modirô. O diyo ya fêla go bôna.

8316 Bathologadi ba le boga dimphô ka dipitsa tša mabjale. Batswadi ba fiwa pitsa ya bjale ke moredi wa bona. Mor^atho wa mohu o fiwa pitsa ya bjale ke mosadi yo la ~~ya~~ go mmeula. Barwadi ba mabêlê ba ba phathaganya pitsa ya bjale. Mothologadi yo mongwe le yo mongwe o dira ka mokhwa o we. O tša bôna ba dutši ka dithophana tša bona ba e nwa mabjale. Batho ba šele ke ba khopedi. Mašaledi a bjale ke ke nalenq. Ke gore ba rekiša.

8317 Thobošo le kabaganyo ya mothahu. Ka moswana ba tšoga ba tšaba khomo. Khomo e we ke ya go thoboša bana ba mohu. Khomo e we e a apeiwa. Maušwa a fagiwa. Ge ba tšha apeile nama le go faga maušwa

bona ba abaganya dintō tša mohu mothahu, Mothahu wa dikhomo, mothahu wa mabêlê e swanetše go palakanywa ka moka.

8318 Bokakang bja methahu. Ka šakeng la dikhomo ba hwetsana lesome le dikhomo tše tharo. Ka šakeng la dipudi ba hwetsana lesome le dipudi tše thaano. Ka gare ga šaka la dikhomo go be gona le dipōkōlō tše thaano. Dipōkōlō tše we tša go šiya ke mohu di bitsiwa dithapō ka gobane a di lewe. Dikhomo le dipudi di bitsiwa mothahu ka baka la gore di a lewa. Mothahu wa mabêlê leotša e be e le mekoša e menê le mekoša e meraro ya leheya.

8319 Ditaba a di bolwabolwe ba eme ka maoto. Ka moragō ga mo ba bone thoto ya go šiya, ba boêla ba dula fathe. Mokhuta o ile a šiya dintō tše pedi. Lefa la gwe le swanetše go abaganya dintō tša gwe. Ntō e nyana ya fiwa dikhomo tše ntabe le dipudi tše di šu-

pago. Mothahung wa mabêlê a fiwa mokota wa leotsa le diroto tše pedi tša leheya. Ntō e kholo le yōna e ile ya bajale.

8320 Mphôphô gôdimu ga mothahu, owa ja. Goriale ke mosadi wa ntō e kholo. Ka-baganyong ya bona, ba ile ba fa ntō e kholo dikhomō tše di šupago le dipudi tše phethago menwana mmedi. Bjale mosadi wa ntō e nnyana a gana, a re re be re no tsola ka go lehana. Ka baka le we re swanetše go fo lehana methahung ya mohu. Banna a ba ka-ba šala polabolo ya mosadi moragô. Bjale ntō e kholo ya re a di bolaiwê tše we tša go šala. Ba ile ba di bolaya ka taêlō ya ntō e kholo.

8321 Mothahung wa mabêlê. Bjale ka ge ntō e kholo e ile ya fiwa mokota wa leotsa le diroto tše pedi tša leheya, le ntō e nnyana, gwa šala mekota e mmedi ya leotsa le e mmedi ya leheya. Mašaledi a we a mekota ba ile

ba ntšhaganya baredi ba mohu ba we ba
lego magadi a bona. Khadi le yōna e
ile ya tōga le moobē wa mabēlē. Dipō-
kōlō ba ile ba di gafēla moja-lefa. Malo-
me wa mohu o ile a tšeya pōkōlō e ngwe.
Leina la yōna e be ba re ke pone. Le yē-
na o tša llēla gona. Moja-lefa a fa mo-
rwa wa ntō e nnyana pōkōlō ya tshadi.

8322 Dithoto tša lapa. Go be gona le me-
ropa e meraro ya go bina koša ya malopō.
Mathatala a manē, matsōmana a mabedi,
mathotse a manē le dithamō tša go bi-
na koša. Methekha ya mpje e mmedile
mateane a mabedi le mekhopa ya diba-
tana. Meropa e laola ke moja-lefa
yo mogolo.

8323 Dithamō ka moka ke tša le loko.
Meropa, mathatala le matsōmana ka
moka di diateng tša moja-lefa yo mo-
golo. Dilo tšē bjale ka mathotse, di-
thamo, lerumu le molamo ke tša le-
loko. Fēla ka moka ga tšona di ka
matsogong a moja-lefa yo mogolo. Di

katiwa matsogong ga gwe ge mōya
wa mohu o ka goma wa boya. Go boya
ga morithi wa mohu e le go nyaka go
fa ngwana yo mongwe wa leloko.

8324 Dithapō tša mašemo le dirapa. Bo-
tšwa bja khoši ke molomo, maoto a kho-
bê ke meepi. Mohu o ile a šiya mabele
mašemo a mabedi le dirapa tše thaano.
Bjale ka ge ba re botšwa bja khoši ke
molomo, mašemo a gwe a be a liniwa
ke mathorana gammōgō le dirapa. Le
ba alafiwa le bona e be ba šumišwa.
Go thagola le go lema. Tša go ja o be
a ba fêpa.

8325 Mehuta ya di-bjalo. Mašemong o
be a gaša mabêlê. Mabêlê ke leina la
ka karetsō. Dithotse le tšona e be di ga-
šwa. Le lona ke leina la ka karetsō. ma-
ina a mehuta ya mabêlê le dithotse:
leotša, mabêlê-thoro, mahaya le lešalê.
šalê. Mabêlê-thoro ke leroro. Dithotse:
marotse, maraka, magapa, mekopu, ma-
gapu le dithagaraga. Dilo tše kamoka ga

tšona di gašwa mašemong. Ke mehuta ya dibjalo tše we tša go ba di gašwa ke mo-
hu ~~mohuta~~ Mohhuta.

8326 mehuta ya dibjalo dirapaneng. Lefathe e be le tša tapunyêga, Hwebeyane o be a tšale khaufsi le batho. Go be gona le ba ni-ši ba pula. Dithabêlô e be di le gona. Go tapunyega ke gore e be ba gaša the thengwe le the thengwe. Therapa the thengwe e be e le tša le bake. Therapa tša mphôgô, tša dikhare, (merêpa), methefa e na le therapa tša yōna le the rapa tša mōba. Mōba e be ba e tšwa naš ma-khoweng. The-rapa tša le bake e be e le tšhemo e kholo khudu khudu. Dirapa le mašemo di ile tša beiwa matsogong a moja-lefa yo mogolo.

8327 Thekhwêlê a šala a dutši tulong ya go šiya ke mohu papagwe. Dithapô tša dikobô tše we tša go ba di mo le bane, o ile a di rehišanya le tša bargwêra ba gwe. O ile a tšaba go di apara. Bo-ngaka o ile a koniwa ke mohu pa-

K34/82

pagwe. O ile a^{bo} fa maruntwane. Ke morwa wa n̄to ya bo bedi wa lekhōtwane. Dithamō ka moka ga tšona gommōgō le molamō di ile tša fiwa yēna. Moja-lefa yo mogolo a fo šala le boja-lefa fēla. mafellō a taba.

8328(a) Mokolokoto o ile a hwa pele ga mosadi wa gwe. Ke Mokolokoto ke wa motho, e ka be e le wa khomo nka be re ija. Monna yo pele ga lehu la gwe e be e le the bereki. O be a na le dikobō tše pedi tša bošogo tša baeng. Mehuta e mebedi ya mathēbō. Lethēbō la dipela le nkwe. Lethēbō la dipela le ditšhipa. Legogō la khorong e be e le makhopa wa tau. O be a phinkhišana le masogana go apareng.

8329 Monna o ile a hwa a šiya thoto ya gwe. O be a le thethakha hudu. Ke baka le we ba go ba bare nka be e le khomo o be a ka lewa. O ~~be a na~~ le n̄to ka e thii. Ba ile ba mo felegetša badimung ka dikobō tše we a go hwa a di apere. ~~Le~~

K34/82

Le dikobō tša go thagala gammagō le kobō ya bošego e we a go hwa a e apere. Ba ile ba e šiya, moradi a re, a ē nayō ka gobane o be a dula a bolabola ka yōna. Ge o ka re o mo apeša e ngwe o be a gana, a nyaka yōna. Ke ge ba yo e dira motheamêlō.

8330 Dikobō ka moka ba ile ba di bohella felo go thii. Gwa ndiwa thello tha mohu. Letšatši la go tšā thetšhila la fitha. Ka moka ga bona ba bo lelōho la mohu ba ile ba ba gona. Bjale ka ge modiro wa go tšā thetšhila e le modiro o mogolo, ba ile ba šoma ōna fêla. Ka moragō ga mo ba feditse ke moka ba tēna go nweng ga bjala bja go ntšha thetšhila. Dithapō di ta boniwa ka moswana.

8331 Go fukiwa ga dithapō tša mohu. Dithapō ka moka tša dikobō ba ile ba di ntšhetša lapeng. Ka moka le tše tšā go ba di le ka gare ga le pokisi le dikobō tša bošego tša baeng. Moradi o ile a re tša ka le pokising le dikobō tša baeng, o

be a t̥ha di šumiš̥i. Ka goriale mo we e be di t̥ha tswanêla go t̥wêla khahala. Naa t̥šona a š̥i di t̥hapô? A ka a ba fetola. Ke moka monna wa ngaka a foka ka moka di t̥hapô t̥ša mohu.

8332 Matadi a khetologanya di t̥hapô. Ka moragô ga mo monna wa ngaka a fedit̥še go foka di t̥hapô t̥ša mohu, a boêla a dula fat̥he. Matadi ke khait̥šedi ya mohu. Ge monna wa ngaka a dula fat̥he, a napa a thakhoga. Dikobô t̥še t̥ša go ba di le ka gare ga lepokisi o ile a di boet̥ša ka lepokising. Dikobô t̥ša bošegô t̥ša baeng gammôgô le mathêbô a beela go š̥ele. Go ile gwa š̥ala t̥še a go ba a di šumiš̥a.

8333 Matadi a fa monna wa ngaka jase. O ile go fa ngaka ke moka a boêla a dula fat̥he. Bjale yo mongwe le yo mongwe wa bô lelho la mohu, a ya a topa t̥hewe a t̥he nyakago. Ba topa ka go latelana. Malome wa mohu a t̥šeya burukhwe le hempê le pat̥ši. Go ik gwa š̥ala kobô ya bošego e we a go ba a e apara le lego-

gô le we a go hwêla gôdimu ga lona. Muna-
go mohu o ile a di tšeya. A re ke di tšhila
tša ngana wa ka. Ke moka ~~wa~~ modiro wa
dithapô wa fêla.

8334 Motsātsi. ke mogatša mohu Moholoko-
to. O be a na le bana ba banenyana fêla.
Bjale dithapô tša go šiya ke monna wa gwe
o ile a di rekiša. Kethêbô la dipela le
ditšhipa a le rekiša. Marukhwe le dihempê
le di-kobô tšê la a go ba a re ke tša bae-
ng di ile tša rekišwa. Le pokisi le lona
o ile a le rekiša. Lona o ile a le rekiša
fêla ka go thoka ngwana wa mothankana.
mafellô.

8335 (b) Lehu la Motsātsi. Mohu monna
wa gwe o ile a mo šiya a na le bana ba
banê ba basetšana. Baredi ba gwe ba
ile ba nyadiwa. Dikhomo tša go nyala
baredie, o ile a tšeya basadi ka tšo-
na. Moredi yo mongwe le yo mongwe
o ile a ba le mammuwi wa gwe. O
ile a šiya dintō tšê nnê.

8336 Kobô ya mmago ngwana le jase ya papago ngwana ke molaô. Mokhonyana yo mongwe le yo mongwe o swanetše go ntšha. A di na the koloto. Kobô ya bošego ke ya mmago ngwana. A go khathalege le ge papago ngwana a huile, mokhonyana o swanetše go ntšha jase. Bjale motšatši o be a na le bakhonyana ba banê. Dikobô tša bošego le tšona di le nnê gammôgô le dijase. Dithapô tše tša dikobô ba ile ba di bokelella felo go thii, ka gobane e be e le tša gwe. Zêla yêna ka noši oile a šiyata-êls ya gore di šale di ê ka dintso tša betši ba gwe.

8337 Letšatši la go tšôa thetšhila. Bjala bja go tšôa thetšhila ke bja ngaka ya go alafa lehu. Ka tšatši le la go tšôa thetšhila, ke modiro wa ngaka go thakola bathologadi dithamô tša lehu. Ka moragô ga mo a feditše modiro wa gwe, ke moka ba mo šupa pitša ya gwe. Bjale ka ge go ngodilwê kae le kae gore di-phiyô tša tou a di phathagane. Ke

gore modiro wa go foka dithapô le go a-
bagana ke wa ka moswana. Yo mongwe le
yo mongwe wa lelôko la bo moku gammôgô
le monna wa ngaka ba swanetše go tlogē-
la moteng wa moku. Ka moswana ke lona
letsatsi la go foka.

8338 Go fukiwa ga dithapô. Tala e apei-
lwê a e lewe ka mphaka. Ka moswana
ba re go tloga baya. Monna wa ngaka
le yêna o ile a ba gona. Ke yêna yo we a
swanetšego go foka dithapô. Dithapô ka
moka ba ile ba di ntšhetša lapeng la
moku. Monna wa ngaka o ile a di foka.
Ka moragô ga mo a di fukile, a tšeya ja-
se e ngwe.

8339 Taêlô ya moku a baka ba e tšagi-
ša. Betsi ba moku ba tšaba go tšeya
dithapô tša moku. Bjale ba dira gore be-
tsi ba topê tše we ba dinyakago. Ba ile
ba gana. Malome wa moku mokolokoto a
tšeya jase. Khaitšedi ya moku mošatsi
a tšeya jase. Moratho wa moku mokoloko-
to a tšeya jase. Mogolo wa ~~ba~~ moku mo-

917

K34/82

tšatši a tšeya kobō ya bošego. Baredi ba mohu ka ba bedi ba tšeya dikobō tša bošego. Ke moka ba ênēla ka go topa di lo tša mohu.

8340 Ba iša dithapō tša mohu go batswadi. Dithapō tša mohu wa mosadi tše bjale ka maseka, dipheta le ditšwaro a di abiwi. Ka moka ga tšona ba swanetsē go di iša ga batswadi ba mosadi. Ba di fakēla ka the-rotwaneng ke moka ba yo tšoboša batswadi ba mohu. Di felegetšwa ka pudi. Pudi ke ya go ba tšoboša ka yōna. Ka moragō ga tšobošo, ke gona bakhonyan̄yana ba ka ntšhago khomo ba yo nyaka mosadi wa the bula-nto.

8341 Thellō tša lehu la mosadi. Mosadi o na le lapa la gwe. Ka baka le we thellō tša lehu la gwe ba lla ba dutši ka lapeng la gwe. Mokhatšo ke ngwetši wa mohu Motšutši. Ke yēna ngwetši wa mafello. Betsi ba go bikiwa pele ba na le a bona malapa. Bjale yo o be a dula ka lapeng la mohu. O bjale ka ngwana wa

lekhōthwane. Ke yēna yo we a ʒa šalago
a šumiša dibjana tša go šiya ke mohu.
Baredi ba mohu ba abagana di bjana tše
dingwe. Tše we di šalago ke moha ya ba
tša mokhatšo.

8342 Mokhatšo a še mmelegi wa moja-lefa.
O šumiša dibjana tša go šiya ke mo-
hu ka baka la gore ke yēna yo we a go
mo ʒogēla a le ka lapeng. Motswadi wa
moja-lefa ke Matheboko ka baka la gore
ke yēna ngwetši wa pele. O boya ka di-
khomo tša Tshetha. Tshetha ke moredi
wa mohu Motšatši wa pele. Dikhomo tša
go tšwa yēna ke tšona tše we di swane-
tšego go tswala moja-lefa. Ba ile ba šupa
yōna ntō ya Matheboko go ba yōna mongwa
mote. Mafileš a taba.

S. 1: Dithapō tša lehu la go boifiša...

8343 Mahu ke a mantši. Mahu a mangwe a
boifiša. Mahu a we a šalago motho ka ma-
lwetši a :- Ntēre le lepēra. Malwetši a
a fetela. A fetela ba bo leloto la mohu

yo we a ilego a bolaya ke bolwetši bjo bongwe
bja ona malwetši a a go boifiša. Batho ba
šele a bona taba nabō. Ke gore bona a
bo ba abele ka baka la gore ke madi a
šele.

8344 Molwetši wa Ntere goba lepêra a hwele
ka ntong. Ge motho a ka tēna ke bolwetši
bjo bongwe bja malwetši a a ka gōdimu, a
hwele ka ntong. Mosadi goba monna ba hwe-
-la ka nte ga le gora. Ba re go bōna go-
re o tene ke bolwetši bja go boifiša, ke
moka ba mo agēla lehuba ka nte ga le-
gora la mote. Mosadi yo we a mopkago, o
faga tša goja a e ya a mo fa. O swane-
tše go mo khēla meeti a mmele ga na
ka kowa lehubeng.

8345 Ditagō gōdimu ga bana. Bana ba
laiwa kudu gore ba tše ke baya ka leku-
beng. Ba ba botša gore ka kowa lekube-
ng zona le nono. Nono ke tšengwe tšu go
bolaya. Bana ba khale e be ba tōhaba no-
no. Ge ba ka butšwa gore kowa gona
le nono, ka nnete e be ba tšue. Ge ba

ka o kwa molwetši a bitša, ka moka ga bona e be ba tšhaba. Ka tšatši le lengwe bo mmago bona ba ka bōna bana ba ba hwetšana mašemong. Ba ta fitha ba 11a. Ba ba botša gore nono e be e bitša e le ka lekubeng.

8346 Ba swanetše go ōmānya molwetši. Ba ta thwa le bana mašemong. Ba ta boēla na bō mo ~~ba~~ eya gae. Mooki wa molwetši ke yēna yowe a swanetšego go mo ōmānya. O nyaka go bōhang? Bōna bana ba nyakilo gobala ka baka lago. Dilō ka moka ke go file, bjale bana o be o ba bitšetsāng. Ge o ka fēla o dira ka mohlwa o, o ta mpōna motho wa šoro. Ke ta go letšetša wa hwa ka letšora. Le yēna o ta kwa bothoko. Ke moka a ka the tha bitša.

8347 Ba tsošetši ba molwetši. Ba fitha ba dula kholē. Ke moka ba butšiša mooki gore o tsoza bjang. Ke yēna yowe a ba botšago mo a robetše le mo a tha robala. Ke khwara ya mamotola. Ge a hwiie ke yēna yowe a swanetšego go ba tha.

bêla mokozi. A ba mo iši ka ntong, ba mo tšā lekubeng ke moka ba napa ba mo iša lebiteng. Khamthe ge monna a ile a hwêla ka ntong e nnyana ka bolwetši lwetši ba swanetše go mo iša ka ntong ya mosadi wa gwe yo mogolo. A tšwe a le ka gona ge ba mo iša lebiteng.

8348 Dithapō tša dikobō. Bjale ka ge ba ile ba mo šišingwa a tša babja ka baka la go tšaba go fetelwa ke bolwetši. Dithapō tša gwe ka moka ga tšona ba mo iša natšo mabiteng. Kudu tše we a go ba a di šumiša a tša babja. Tše we a go ba a tša di šumiši bolwetšing bja gwe, ba di boloka. Ba tša di rekišetša batho ba šele. Bona beng ba bo leloko la mohu, a ba swanêla go di apara ka gobane ba ka fetelwa ke bolwetši ba bja mohu.

8349 Mokhupa. O ile a hwa ka bolwetši bja lepêra. Monna yo o be a na le dintō tše nne. Ntō ya mosadi yo mogolo Mamphe... ng. Ke ngwana wa malome wa gwe. Mosadi wa ntō ya bo bedi Mokhatšane. Wa

K34/82

nto ya boraro Marêtelê. Wa nto ya bonê ya
ba wa mōkokotêlō. Keina la gwe Mamotola.
Ka moka ga tšona dintō tša gwe e
be di na le bana.

8350 Mooki wa molwetši e be e le Mamotola.
Mamotola e be e le yêna mamoratuwe. Madi-
bekwane a tšhwene, kereng ka bitša rotwê
a diêga. Ge monna a ka ya a dula ka
lapeng le lengwe, o be a tšipa ngwana.
Ke moka rotwê e yaya, yo bōna gore mo-
lato heng. Ke moka o napa a dula. Ba-
sudi ba bangwe ba bile ba mo lemoga.
Ke moka monna a tšena ke bolwetši bjo
we bja go beufiša. Ke bolwetši mang. Ba
bōna gore o tšene ke bolwetši bja lepera.
Basadi ba bagolo ka moka ga bona ba
ile ba gana go mōka. Ba re khwara ke
ya Mamotola.

8351 Ka nnete khwara ya ba ya ^{Mamotola} ~~mar~~ motola.
Ba ile ba bōna gore bana ba tšhekha ba
ka ya ba raldha mowe molwetši a le-
go gona. Ke moka ba ya ba mo agêla
lekuba ka nte ga legora. Ba ile bamme-

ya ka lehubeng. Batswadi ba Mamotola
ba re go moredi wa bona, t̃ha go hwetšana
o emē, šako a le na botogelo. Ke mo-
nna wa go, mošhe. O ile a khoṭa tha-
nkha.

8352 Go aloga ga Mamotola. O ile a bolla
ngwaga ka moka. Ka ngwaga wa bo bedi
ya ba gona a hwago. Batho e be ba se-
tše ba tšhaba le yēna mooki. Ba re ge
a ka go tšwarēla o ka feta le boamē. Ke
gore a ka go fetetša bolwetši. Le yēna
o be a otile ka baka la go tšwenya ke
bolwetši. Ka lebaka le lengwe a re a t̃ha
ja a gopola bolwetši bja molwetši, o t̃ha-
tša dijo. O ile a ba t̃habēla mokhoši. Ba
hwetšana gore ka nnete o hwile.

8353 Poloko ya mohu. O ile a hwa katša-
tši le go be gona le bjala ga moratho wa
gwe. Moratho wa mohu a bōna ga boṭe
gore banna ba t̃ha tšhaba go rwala mohu.
Mamotola o ile go mmotša le hu la mogolo
wa gwe, ke moka a ya a bōna. A hwetša-
na gore ka nnete o hwile. A kometša mo-

Aki. A re o the ke wa botša motho. Ka nnete o ile a homola. Monna a bulêla bjala ba nwa. Ka moragô ga mo letšatši le yama-dikêlo a pjaya le beya.

8354 Theototo a ba the togele the a jila. Ke moka banna ba gakwa. Khanthe o ile go bōna gore o hwile, a roma batho go tšama ba bitša ba gabō. O ile go bōna gore ba khobakane ke moka a ba botša gore yo la mogolo wa ka phiri e ruele. Letšatši le diketše ke le baka la go isa mohu ga gabō. Ba ile ba aga moete wa mohu. Ke moka ba ya ba rwala mohu.

8355 Ge moete wa mohu o fedilê, mohu a tšhale ka gae, ba swanetše go fakêla dipolai ka gare ga lebita. Ke tšona tšewe di swanetšego go leta moete wa mohu. Ge ba boêla go rwala mohu, outo ka ba bedi goba ka ba raro ba swanetše go šala ba dutši. Malome wa mohu are go banna le a tšeba gore motho wa go hwa ka bolwetši bja mohuta o, a twarele ke ba lelho la bō. Banna ba re re a tšeba. Ke moka batho ba

šele ba phutha mohu. Dilo ka moka tše
tša go ba di le ka gare ga lekuba gammō-
gō le dikobō le legogo ba rwala ba moiša
natšo le biteng. Dithoko tša motšho le ma-
meko a go tšā kudumēla, ba ile ba di laṭha
gōdimu ga lebita.

8356 Dithapō tša go šala. Ka moragō ga
mo ba bulukile mohu, ba boēla ka gae. Ka
moka banna ba we ba go ba ba ile go laṭha
mohu ba ile ba robala khorong ya mohu. Ka
morwana ba tsoga ba khobakanya ditha-
pō. Ka moka ga tšona ba ile ba di kho-
bakanya, ba ya ba di beya ka motho-
peng. Ka mo we mothopeng o we ba go
ba ba beile dithapō, bana ba mohu e be
ba ṭha ba dumelle go tēna.

8357 Monna wa ngaka o ile a ṭa go gō-
ga bathologadi. Bathologadi a ba ka ba
gōgēla ka lekubeng le la mohu a go hwa
a le ka ga lona. Ho Ba ile ba gōgēla
ka ntong ya moradi yo mogolo. Lekuba
ba ile ba le tšhuba. Ba ile ba tšhuba-
la le dilo tše dingwe tše we ba ile-

go ba di šiya ge ba iša mohu mabiteng.
Monna wa ngaka o ile go alafa lehu, he
moka a foka le diruiwa tša gwe.

8358 Mohu o šile dithapō tše pedi tša dimpja.
Dimpja tše we o be a troma ka tšona. Ge
a tšule o be a tša boe fela. Dimpja tša
gwe e be e le dithemi. Ka moragō ga mo
monna wa ngaka a feditsē modiro wa gwe
wa go foka, moratho wa mohu a re yo a
nyakago dimpja a ka di tšeya. Mašošo
a di tšeya pedi ga tšona. E be e le mo-
nkana wa mohu. He go troma e be ba
troma ka ba bedi. Katse e ya go ba e
fela e robala gōdimu ga gwe bošego,
ba ile ba e bolaya, ka gobane go ile
gwa tšoka motho yo we a swanetšego
go e tšeya.

8359 Letšatši la go tšoa tšetšhila. Ka mo-
ka ba bo lelako la mohu ba ile ba khobaka-
na. Ba ile ba ba modirong wa go tšoa
tšetšhila tša mohu. Ka moragō ga momo-
dirō wa go tšwiwa ga tšetšhila tša mohu
o fedile, he moka ba tšena modirong wa

134/82

go nwa. Pele ga gona ba ile ba ba botša gore ka morwana yo mongwe le yo mongwe a tsware khogo molomo. Go tlo fukiwa dithapō tša mohu.

8360 Go fukiwa ga dithapō tša mohu. Ka morwana ba ile go tšoga, ba lebamoteng wa taweng. Monna wa ngaka yo la wa go alafa lehu le yēna a ya. Dithapō ka moka ba ile ba di ntšhelša ntē. Ke moka ngaka ya di foka. Monna wa ngaka o ile go fetsa go foka a tšeya burukhwē le hembē. Ke moka a tšoga a ya a dula theko. Ka moka ba bo lelōko la mohu a ba ka ba topa. Ba ile ba goma ba di boetsa ka ntong.

8361 Tšhapō ya moja-lefa. Ka letšatši la thoboko ba goma ba khobakana gapē. Ba ile ba supa Manhepeng go ba yēna moja-lefa. Manhepeng ke morwa Mampheng. Mampheng ke yēna moradi wa ntō e kholo. Biale dithapō tša mohu di ile tša goma tša boetsa ka ntong. Dithapō tše we ka moka ga tšona di beiwa matsogo-

ng a moja - lefa. Yēna o ʒa bona gore a
ka dirang ka tšona. Ke moka ba ile ba
goma ba lekeletšitš'e matsōgō. Ke gore
ba gomilē ba ʒha twara ʒhelo.

8362 Mankepeng. a rekišanya dithapō.
Ka moragō ga mo lešaba le palakane, malome
wa gwe le mmagwe ba mmotša baheng ʒha
dithapō. O wa bōna ngwana papago o hwile
ka lehu le šoro. O ka bōna ka moka ba
lelho la geno, a gwa ba le ka o thii yo
we a ilego a topa ʒhe ʒhapō. Ba be ba
di nyaka bjale ba tšhaba bolwetš. bja
mohu. Bolwetš bjo papago a hwilego ka
bjona bo a fetela. Goriale mowe vera
gore wa ʒhe ke wa di apara.

8363 Ba ile ba laya bo kwago. Le yē-
na o ile a tšhaba go di šumiša. Ke
moka a di rekišantšha le tša batho ba
šele. Ka moka ga tšona dithapō di
ile tša palakana. Tš'e we ba go aba-
gana ke mothahu. Mafelo a taba ya
dithapō tša mohu mothapa.

8364 Mokhapa e be e le ngaka tšhupja. Basadi ba banê ka moka e be e le basadi ba gwe. Bjale gare ga bona, o ile a šupa mosadi wa mokokotšêlô dithare. Mosadi wa mokokotšêlô ke yêna mamotola. Ka metšha ngaka tšhupja e na le dithare tša go alafa. Wena o no mo thalošetša bolwetši bja go, ke moka a ya a epa dithare tša maleba le bolwetši bjo we o ilego wa mo thalošetša. Mohu o ile a thapiša mooki ka go mo ruta bongaka. Mamotola o ile a nwešwa, a ba ~~te~~ le ditaola. Ka gobana gore batho ba khathha ke ditaola. mafellô.

8365 Masete goba mahuba-ke~~twaka~~. Monna yo o ile a hwa ka the huba tha le gôthôla. Ke bjona bolwetši bja ntêrê. Keina le la bo bedi ba ile ba mo rella bakeng tha le gôthôla la gwe. Ba re mahubeng ga gwe go twakane. Ka gobane mo a gôthôla, o be a ntšha the huba le madi. Mong leina la gwe ke masete. Motho a fêna ke bolwetši bjo we

a gona ngaka e e ka mo alafago. Mere yôna ba mo fa fêla ya go gatisa mahubeng. Ba ile ba mo agêla leuba ka nte ga legora la mote.

8366 O be a na le dintso tše pedi. Ntso e kholo e le ya Makôma. Ke ngwana wa mame wa gwe. Mosadi wa ntso ya bo bedi Mamoloti. Yo wa ntso ya bo bedi e fo ba motho fêla. Mosadi wa ntso e kholo o ile a gana go ôka monna wa gwe ka baka la gore e be e le yêna mamonyadiwê. Mamonyadiwê ke gore e be e tše mamoratwê. Mamoratwê e be e le mosadi wa ntso ya bo bedi. Ke yêna yo we a ilego a ôka molwetši.

8367 Masete o ile a-baganya dintso tša gwe lefa la gwe. O ile a bôna ga botse gore ntso e kholo e ka šala ya thalefetša ntso e nyana. O be a di kwa dipolabolo tša mosadi yo mogolo ge a dutši a le ka lekubeng. O be a re ge mosadi yo mo nyana a ile nokeng. A re lefa ka moka ke iaka. Yêna o no bolaya ke go khô-

pa ditšhila. Monna o ile a bitsa khaitšedi ya gwe le monna yo agišanego naê. Ba ile ba ya. Ke moha a bitsa basadi ba gwe. Le bona ba ile ba ya.

8368 Masete o tswa tša ka ganong ga gwe. Le bitsa ke nna, kudu ke ra khaitšedi. Monna yo makase ke ditêbê tša go wena ngwana wa nna. Ka matho le a mpōna gore boēpa bo dutši ke bja mokhōbalobi. A e tšale nna wa lena. Ke latela batswadi ba ka mo ba ilego. Bjale tuba e ke le bitšetšago yōna ke e. Ke na le dikhomo tše tšaano le dipudi tše di šupago. Ke nnyaka gore le hwe le go teba gore lefa ke le khōbagantšê. Khaitšedi ya gwe a re mo we o tša ba o khaogantšê di tšhêlê.

8369 Mosadi wa ntō e kholo a fete le dikhomo tše tharo. A gona taba le ge a ntšhišingwa ke lefa la gwe. Gona le namane ya tshadi. Namane e we ke ya ntō e nnyana. Ka šakeng la dipudi gona le dipudi tše šupago. Ntō e kholo e fete le dipudi tše nne. Putšanyana

ya tshatšana ke ya nto e nyana. O be a di bolabola ka maina a tšona. Khomo le ta mphutha ka yōna. Pudi e thaba-tšhweni ke e fa wena khaitšedi. Pudi ya bo šupa le ta tšša dithong ka yōna go batho ba we ba ta tšago ba le e ma mathong. Khomo ya tšhobosho ke mokete wa lena ba we le šetšego. Mokete o tšeba ke yo mogolo. Ke moka ke yōna taba e we ka go ba ke le bitšetsa yōna.

8370 Mathō ke diala a tšee tšu motho. Ba ile ba ya ka šakeng la dikhomo. Badiši ba ba šupa ngwana wa malebese. Ke moka ba ya ka šakeng la dipudi. Ba ba šupa putšanyana ya thaba-tšhweni. Ba boela le kubeng, ba mmotša gore re di bone. A re go lukile.

8371 Khōlwa ka tše we o filwego. Ba ile ge ba le šakeng la dipudi, Mamoloti a nyaretša pela ešo. Go ya kang moabē o tha le kane. Lenna gona ke tšu mo ngaletša a bolaya ke le tšora. Makabe le khaitšedi ya molwetši ba re khōlwa ka tše we

K34/82

o filwego. Ke yo mogola o gopotše. O kwi-
lê lentšu la gwe ge a re ntō e kholo e
a mo šišingwa o e fa fêla bjale ka ge e
le ntō e kholo. Mosadi wa ntō e nnyana o
ile a khôla. Ke moka a tšwêla pele le
go ōka molwetši.

8372 Moroto o ile wa swa. Ka moragō ga
matšatši a the mahae, ka moragō ga mo a-
bagantšē dintō tša gwe ke moka a hwa.
Moroto o swelē mamolotši o alagile. Ke moka
ba iša mohu badimung. Ka moka malapi-
nyana a a go ba a le ka le hubeng, ba ile
ba iša ka lebiteng. Dihobō tše we a go ba
a di apara gammōgō le moseamêlo wa
gwe ba ile ba mmoloka natšo. Dihobō tša
go šala ke tše we a go ba a thešū a di
apare. Ka moka tše we a kilego a di apara
ba ile ba mo iša natšo lebiteng.

8373 Moroto o ile wa swa ge ba boya le-
biteng la mohu. Ba ile ba moloka ka mo-
khopa wa khomo e la a gore ba mmolokê
ka yōna. Ba ile ge ba boya lebiteng,
ba ya ba tšhuba lehuba le la a gohwê-

la ga lona. Dikobō tše a go ba a tšešua di aparē, ba ile ba di beya ka gare ga lepokisi. Di ta fukiwa ke monna wa ngaka tšatši la go tšišwa ga tšetšhila tša mohu.

8374 Letšatši la tšō ya tšetšhila. Ba bo leloko la mohu ba ile ba khobakana. Monna wa ngaka a tšena modirong wa gwe wa go tšakola bathologadi. Bjale ka ge go ngodilwē gore pele ga go tšakola bathologadi dithamō tša lehu, o swanetše go thōma ka go laolēla tšetšhila. Le motho yo we a swanetšego go upēga dithamō. Ka moragō ga mo a laoletše tšetšhila, ke moka o tšakola bathologadi.

8375 Go tšakudiwa ga bathologadi le bana ba mohu. Ba ala legogō lapeng la mosadi yo mogolo. Bjale monna wa ngaka a a ga mote gōdimu ga legogō. Mote wa zona o aga ka mohlwa o. O thala mothuladi ka letsohu a dira thetebudi. Ke moka a šiya maforo. Ba tšena ka maforo, ba dula ka gare. Ke moka ba tšakudiwa dithamō.

Go tēna ka o thii, ge ba mo feditše ke moka o wa tšwa. Yo mongwe o wa tēna. Ba no dira bjale bjale ka go latelana ga bona go fithēla ba felēla. Ge ba e tšwa ka mo we gare ga mote o we wa godira ke ngaka, ke moka ba ba phalola la bo bedi. Dithamō ba thakudiwa ~~ba le~~ ^{ba le} ka gare ga mote wa le gora.

8376 Meriri le dithamō di a upiwa. Baphaludi ba bathologadi. Meriri ya bona ka moka a e palakanywe, ba e khobakanya felo go thii. Dithamō tša lehu le tšona ba di khobakanya. Monna wa ngaka o fapanya matsōgō a gōga bjane bja molomong wa nto. Bjane bjowe ba phuthēla meriri le dithamō. Di taya di upiwa ke motho yo ditola tša go mo areya.

8377 Moupi wa dithakola o thapišwa diata ka ka pitsa ya bjale. Meriri le dithakola a di upiwi mothegare. Ka morago ga mo ba feditše go thakola bathologadi, ke moka ba šupa monna wa ngaka bjale. Ke moka ba nwa bjala. Dithakola di uta ke yēna yo we a swantsōgo go di upa. Ka merithi e megolo,

moupi o swanetše go rwala ditšumō o ya go di upa. Mothure o we a ya go go upa gōna, o dumetšwe ke ditaoa. O ēpa molete ke moka a di fahela ka gare, a di phušetša. Ke moka a gona a boela ka gae. A lebele moragō. Ge a tšo upa ke moka ba mo fa ya gwe pitsa ya bjala.

8378 Go fukiwa ga ditšapo tša mohu. Ka morwana bja re gotha ba boya. Ditšapo ka moka ba ile ba di ntšhetša khakala. Ke moka monna wa ngaka a di foka. O ile a re go fetsa go foka, a topa patši e kholo. Bjale barwa ba mohu ba ka topa. Ka moka ga bona ba ile ba gana. Le baredi ba ile ba gana. Bo malome a mohu le baratho ba gwe ba ile ba topa. Mašaledi a ile a rekišwa ke moja-lefa.

8379 Letšutši la thobošo. Ka moka ba bo letšo la mohu ba ile ba khobakana. Ba ile ba supa Molapo go ba yena moja-lefa. Molapo ke morwa makama. Ka moragō ga tšhupo ya moja-lefa ba nyuka tša go thoboša bana ba mohu. Ntso e

kholo a ya ka ya dumêla go tšobōša bana
ba mohu. Ba ile ba palakana ba letša
mantha. Ba tša šala ba di bōna.

8380 Makoma o ile a tšeya lekhopō a beya.
Ka moragō ga matšatši a tše makae, ke mo-
ka lefa le la a go abēla ke mohu monna wa-
gwe la hwa. Dipudi e be di hwa di na le le-
khwêkhwê. Dikhomo ba hwetšana ka teng
go yōna go bodilē. Go laṭha gona e be ba
tṭha laṭhe. Ba be ba ija. Dipudi mafellō
ba ile ba laṭha ka gobane lekhwêkhwê la
tšona e be le beufiša. Moabē wa gwe ka
moka ga ōna o ile wa latēla mong wa ōna.
Moabē wa ntō e nnyana wa šala. O ile wa
tswalla. Khomo ya tšatša lešaka. Pudi le yōna

8381 Go ya ka mebotō a še go tšwana.
Ditopō di ile tša troga. Morudi wa ntō e kho-
lo a re, di loya ke mamolotši. Ke moka gwa
troga leretha. Ba ba baya ngakeng. Nga-
ka ya re ga gona moloi. Mohu o ile a go fa
mōya wa gwe o tša lkhologa. Bolwetši diba-
ketšē ke yēna mohu. O re onyaka tša di-
ateng tša gwe, wena o be o mo ššingwa.

Ba ile go boya mo we ke moka ba palakana. Molapo o ile aga wa gwe mote. Morwa mamoloti ke Makhine. Le yena a bona wa gwe mmoto a dula. Makhine a e thera leina la Mtobeng. Mafello a toba.

8382 Thogo e twara ke beng ba yona. Ke gore ba ra motho mo a hwile. Ke nnete mohu o phutha ke beng ba gwe. Ba mo phutha ka nši mo a hwile ka lehu lehu. mo a ile a hwa ka malwetši a boifisoago, beng ba gwe a ba swanela go mo twarêla. Bona ba no ntšha matho ba lebella. Ba lebella fêla ge ba tha mo tšee masene. Mafello a ditaba tša s. 1.

Temana ya 2: Go the rukiwê ga...
dithapo tša dikobô...

8383 Dithapo di ya le mong wa tšona. Ke molaô wa bogolôgolo. Ke ile ka leka ka maata a mapolo go nyakisša go the rukiwê ga dikobô tša mohu. Ka ba ka hwetsana nnete go mokhekolo le bakhhalabje ba bararo. Bakhhekolo ba ba ngwe le bakhhalabje ba re di a

rukiwa. Bjale ka hwetsana gore a di-ru-
kiwe. Ka mefha taba ge e le taba taba
e khudisa ka mabaka.

8384 Dipholo a di gogele go thii. Ka baka
le we ke ile ka dira gore ke ngwalē ma-
ina a bona le maina a mephathō ya
bona. Mabaka a dipolabolo tša bona.
Bakhalakje ba :- Mahwabola, Teme Tena le Phu-
šumane ke mephathō ka o thii. Mephathō
wa bona matuba. (hetuba.) Le bakheko-
lo ba bangwe ba mephathō wa bona. Bona
ba thaloša gore dikobō tša mohu di a
rukiwa. Tše ~~di~~ di tša rukiwigo ke di-
thapō tša dibjana. Legapa la go šiya
ke mohu la ba le monthē, a le rukiwē.
Pitša le yōna ya ba le monthē (monga) a
e thibiwi.

8385 Ditšhapō tša mohu. Ba tšwela pele
le go laudisa ka mokhwa o we ba tšeba-
go. Mohu mo a ile a šiya dibjana. Dibja-
na ka moka ba dihetola. Ba tšeya di-
heto tša tšona ba yo di beya gōdimuza
lebita la mohu. Ba mmege gore dibjana

tša go ka moka ke tše. O the ke wa belaē-
la ka moka ga tšona di gona mo. Motho yowe
a šalago a šumiša dibjana tša go šwa, le
yēna ašwa molaō ke go dir metola. Dimeto
ba go di beya gona lebiteng. Ge e le pitša
e tu ba ya ba le beya.

8386 Balaudiša mabapi le dikobō. Ke ditša-
pō, ka gobane mong wa tšona o hwile. Di-
kobō tša ditšhila tša mohu gammōgō le tša
go thagala, di swanetše go išwa le mong
wa tšona. Dikobō tša mohu a di thatswiwi ka
thsepē. Moapari wa yōna ge a bōna e na
le ditšhila, o fo tentšha ka meteng a šogela.
Ke moka e swanetše go no thagala a di ra
ka mokhwa o we. Go rukiwa gona dia ru-
kiwa. Mothang e le mabathana, ge a e la-
tha o swanetše gore latela mong wa go. Ke
dipolabolo tša mphathō wa matuba.

8387 Pitša ya pjaēga e pjaegile. Goriale
ke Mamotetwa. Mokhehlo go mphathō
wa gwe ke ledikwa. (modikwa.) Mabe-
ya a pitša a lathiwa. Dikhabišo tša yōna
di ya le mabeya. Khale dikaparo tša

mohu o be a e ya natsō lebiteng. Bjale mo a be a na le lethêbō, lona a ba mo fele-getsē na lo. Le fiwa mmaqwe go ba malome wa gwe. Le a ripiwa the tšiba-nyana. The tribanyana the we the twanetsē go be-
iwa gōdimu ga lebita.

8388 Go be go tšwariwa mahherwa. Dikobō tša mothegare e le mekhopa ya diphōlōfōlō. Mekhopa wa phala le nkwe, e be e a pariwa ke batho ba maina. Mekhopa ya ditšhwene le diphōlōfōlō tše dingwe e be e le tšona dikobō tša gona. Bjale ge go ka ba le diapara tše we ba di nyakago, ba di boloka. monna wa ngaka o ta ta a di foka. Ke moka ba-šadi ba di upara. Ge e khei-ga e latēla mong wa yōna. Moapari a swa-nēla go e roka. Ke mo we nna ke ilego ka bona gona. Goriale ke Mamotetwa.

8389 ~~Makhopa~~ mphathō wa gwe ke ledikwa. ~~Makhwateng~~ mphathō wa gwe lekwa. (Makwa.)
Madome mphathō ~~wa gwe~~ ke „ „ „
Bakhalabje ba ba ile ba tšatša mantšu a
Mamotetwa. Ke nnete ~~dikobō~~ tša mohu

a di rukiwi. Ke mang yo we a ka mōmaga-nyago pitsa ya letsopa mo e pjaegile. Ke molaō wa bogolo-golo wa gore mabeya a ya le mong wa ōna. Badimu ba tsoša ke melomoya batho. Ge o ile wa taboga molaō, dipee lo tša batho di kwa bothoko. Ka moragō mōya wa mohu a o robale.

8390 Khakantšane. Makhowa a fithile le dikobō. Batho ka moha ba wēla gōdimu ga dikobō. Beng ba golo-golo ba be ba tša ro-ke. Ba nkēpa ka majantšane. Ke moapari wa kobō ya go šiya ke mohu. Dikobō di fithile le makhowa. Ba fitha le disepe tša go tšatswa dikobō. Dithapō tša mohu ba ~~di~~ di tšatswa ka tšona. Khanthe molaō a tša twanēla go tšatswiwa. Ke go di roka ba di roka. Khanthe molaō a tša twanēla go rukiwa.

8391 Ba timegetšē ke le bōnē ka baka la go šala molaō wa letufi. Ke molaō wa letufi ka gobane ba roka dithapō tša mohu, ba re tša khale di a fetā go šala tšē di swa. Bjale batho ba bantšī a

ba t̥ha gopola gore d̥ithapō a di rukiwi.
 Rena re t̥eba d̥ithapō di t̥ha rukiwi.
 Ge di le majanthana, o wa apola ke moka
 wa lat̥ha. T̥ela o swanet̥e go bolabola
 ge o lat̥ha. Polabolō ya gona ke gore la-
 t̥ela mong wa go. Ke ōna molaō wa d̥itha-
 pō.

8392 Mabaka a go t̥he rukiwē ga d̥ithapō
 t̥ša mohu. D̥ithapō t̥ša mohu a di t̥habiši.
 Le gona a di t̥hepiwi. Ke gore motho a
 swanela go t̥hepa ka t̥šona. Ge e khei-
 ga o swanet̥e go fo e let̥het̥ša. Ke le-
 baka la yōna, e lat̥ela mong wa yōna.
 Ge o re ke a roka e kheiga ka the-
 kō. Wa re o roka kowa e kheigilego, ya
 t̥wela pele le go kheiga.

8393 mohu o šitile dingaka. Dingaka di
 ile t̥ša leka ka maata go alafa mohu.
 D̥ithare t̥ša bona di ile t̥ša šitwa go
 mo alafa. Go bjale ka t̥šona d̥ithapō
 t̥ša mohu. Ge o di rokagant̥ša o
 kwiša batho boṭhoko. Dipeelo t̥ša bo-
 na di boṭhoko. Bjale ka ge badimule

bona ba tsoša ke dipelaêlō. Mong wa tšona o ta o kwa bothoko. Bjale ka bolwe-tši bja go rēma ga peelo. Keina la tšona dithapō ke mankheretana. O swanetše go no di boetsā ga mong wa tšona e le mankhereta. Dithapō di ta alafiwa bjang le mong wa tšona a šibile dithure.

8394 Pakaeno. Dinonyana ke bokapara thōgō. Theema the the ngodiwa ka mokhwa o; Dinonyana go thalefa mafoto, tše dihholo ke bokapara thōgō. Tša pakaeno ke tša pakaeno. Motho o hwetsāna na a kaka bane ka dithapō tša mohu. A bile a bofilê thai. Ke mokhwa o we ba gapago mogofê wa gore ditha-tša mohu di a rukiwa.

8395 Thokafalo ya baraki ba dihhogo. Nha baka lang baraki ba dihhogo ba the gona. Lebaka ke go huralla melao ya bagolo-golo. Khale e be gona le bakhalabjê le bakhehlo. Ba we ba go ba ba the na modirō, modirō wa

bona e le go raka dikhogo. Ba tšeya le-
thaka le le telele ba beya khaufsi le
bona. Ba anêga marupi. Ke moka o ra-
ka dikhogo mo di tšilo tšaja marupi. Ba
ba-ngwe ba diyo ba rwala ka gare ga
nto. Ke rena marašana a go šala fê-
la re ka the fithe mowe bagologolo ba-
go fitša gona ka baka la go hura-
lla melaō. E be e le melaō wa go the
rukiwe ga dikobō tša moho. Mafellō a
dipolabolo tša bona. Mafellō a taba.

§.1: Marupi re toga re thaba di-
thaka.

8396 Yo mogolo a toga moteng ke dito-
pō. Ditopō a di age mote. Mellō a ba
tše-êlane ka baka la ditopō. Ke di-
ba tše di bolabotšego ke mpoi ge go bu-
tšišwa mabapi le mabaka a go the ru-
kiwē ga dikobō tša moho.

8397 Monkh^uputšⁱ le malebatš^e. O bo-
labotš^e marupi ka baka la mantš^u a
mabedi a a ka gōdimu. Malebatš^e

o lebatšā ba-hwedi lehu la mohu. O thepe-
la gōdimu ga molaō. Ka baka le we ba-
tho ba lebala mohu. Le yēna mohu o ta
ba leballa, ka gobane mōya ya ba ba
phelago a e dule e n̄gopola.

8398 Lehu la the-gatēla. Thegatēla ke
gore ngwana yo mōnyana. Mmago ngwana
o lla lehu la ngwana wa gwe pelo ya
gwe e le bothoko. Go lebatšā mmagomo-
hu ke go thepela ka molaō wa maleba-
tše. Dithupo tōa ngwana ka moka ga
tšona di swanetsē go ya le ngwana ka
lebiteng. Dikubjana, dithamō gammōgō
le thari ya gwe. Mmago mohu o ta lla
thello tha ngwana wa gwe. Ka morago ga
thello, o ta lebala lehu la ngwana wa
gwe ka baka la gore a gona the we ba
ilego ba the šiya. Ke ōna molaō wa ba-
golo-golo o we wa malebatšē.

8399 Tsogo ya leina a e thōdii dipeelo tša
tša batho. Le gona e ba gona ka mora-
gō ga lebaka le letelele. Yo mongwe
a ka no rēla ngwana leina la ngwana

yala wa go hwa. Motho yo we a rēlago leina la ngwana wa go hwa, o swanetše go ba wa lelōko. Le gona ke ditaola tše we di-ṭa mmotšago. Ge e le ngwana yo monnyana a na pelaélō, pelaélō e na le yo mogolo. Ngwana o rediwa leina la motho yo mogolo yo a hwilego. Bjale motho yo we mogolo ke yēna yo we a nyakago gore lefa la gwe le bē gona. Ke gore leina.

8400 Monkhuputši. Tšhogō ya mohlolo lego rēmēga ga peelo. Ge mmago ngwana wa go hwa a rēmēga mohlolo le peelo molato ke ng. O rēmēga ka baka la moguputši; ge ba ile ba šiya thari e we a go ba a pepula mohu ka yōna, thari e we ke magopotše. Ke yōna e we e-ṭa tswenyago mmago mohu.

8401 Ditoro tša motswadi mmelegi. Bošego a ka ṭhe ke a robala. O ṭa lala a tswenya ke ngwana. O ṭa lora a peputše ngwana ka thari. Mothegare peelo e ṭhwa e baba. Bošegong modirō ke wa go homotše ngwana. Motho o ṭa no oṭa a ṭha babji.

Tša goja a dutši a ija. K hanthe o bola-
ya ke peelo ka baka la thari e la a go ba
a pepula mohu ka yōna. Ba swanetsē go
tšhuba thari, ba tša bōna mmagō mohu ma-
di a boya. Thari e ya mo tswenya ka go-
bane mo a bōna yōna, e ke o bōna mohu.

8402 Mpoi o laudisitsē ka bakeng la lehu la
ngwana. Lebaka, ke laudiša ka bakeng
la ngwana, ka baka la gore dithapō tša
ngwana o ya natšo lebiteng. Le gona mo-
laō o tša šumiwa. O tša šumiwa ka
gobane le khata le bolokwa ke bakheko-
lo le bakhala bjē. Banna gammōgō le
papago ngwana a ba boloke le khata. Bja-
le a go bonolo gore bakheko lo ba togelē
molaō wa bagolo-golo.

8403 Monna wa motē mo a hwile. Bjale
ka ge go ngoditwē gore khale e be ba
mo ita lebiteng le mekhathana ya gwe.
Dikaparō tša go sala ba be ba aba-
gana ka tšona. Fēla e be e the tša
go tšepa. Dikobō tša mohu a di leba-
tsē dipelo tša batho. Ge moapari wa

tšona a apere, o tšhodiya dipeelo tša batho ka gobane, ba gopola mong wa tšona. Ka goxiale mowe a še malebatš'e, ke monkhuputši.

8404 Maforo a maswa. Go dirwa maforo a maswa. Ke ge go hwile mong wa motš'e ge ba mo iša lebēteng, ba mo ntšha ka ōna maforo a la a gwe. Ge ba tšō boyā go mmoloka ke moka ba dira maforo a maswa. Ba tswalla maforo a la a gwe ke moka ba dira a mangwe. Molomo wa lapa la ntō e kholo, le gona ba dira molomo o moswa. Ba dira ka mokhwa o we ba dirēla gore mohu, ge morithi wa gwe o hare ke a boyā o tš'e o gakegē.

8405 Morithi le madulo a borabadiya. Rabadiya ke ka buntši. Ka bo thii ramodiya. Badiya ke batho ba bagolo. Fēla borabadiya go ka ba ka othii. Le šupa tšhompō. Mong la buntši kja bone ke Badiya. Ke bo ra tšhe gōthōla tšhe nkha mafeta. Mo go dulago šole

a go dule motho. Ke madula a šale.
 Le oña madula a mohu a fêla ga gopo-
 tša dipeela tša batho mohu. Le oña mote
 o agile ke yêna. Ke mang yo we a ka
 trogago bošego ge a o kwa mohlwa ka
 gare ga mote. Ga gona. Motsugi wa bo-
 šego ke moagi wa mote.

8406 Go lebala mohu ke go dula go šele.
 Le ge mote o ka ba le mohlwa bjang le
 bjang, ba swanetše go khotella. Ba ka
 khuduga ka moragō ga thellō tha lehu-
 la mohu. Thellō a the ndimi morakeng.
 Ka go dula ga bona morakeng, ke
 gona ba tha lebalago mohu. Mong wa
 mote a hwa, ba khuduga. Mote wa
 gwe wa šala e le marupi. Ba tšhaba
 go fêla ba gopola mohu.

8407 Ditsa ka moka ga tšona di a limi-
 wa. Ditsa ke mowe ba go ba ba agile
 dintō. Bjale mothologadi ya mongwe le
 yo mongwe o swanetše go tšona lema
 thetša tha gwe. Ke moka ke maše-
 mong. Khorō e limiwa ke mosadi yo

mogolo. Ke gona ba bjelabjeditšē maoto le madulo a mohu. Dipeelo tša bona di ka the the gopola mohu. Mpoi a fetsa taudiso ya gwe. Mafellō.

Temana ya 3; Ba ji ba mothahu wa mabêlê.

8408 Mothahu wa mabêlê. Mabêlê a go šiya ke mohu, a bitšwa mothahu. Ke mothahu wang, ke wa mabêlê. Moku mo a ka šiya mothahu wa mabêlê, mothahu o we o swanetšē go abaganywa bana ba mohu. Baredi ba mohu ba swanetšē go hwetšana wa bona moabê. Khadi le yōna e a o hwetšana. Bathologadi le bona ba swanetšē go hwetšana mothahu wa monna wa bona.

8409 Barwa ba mohu. Bona a ba swanêla go hwetšana mothahu wa mabêlê. Fêla mothahu o matsohong ga moja-lefa. Ke yēna yo we a swanetšēgo go o laola. Ge mothahu e le o montši go na ba swanetšē go hwetšana. Kudu

Ke wa bathologadi le baredi ba mohu. Barwa ba mohu mothahu wa go ba lebana ke wa diruiwa.

8410 Moabaganyi wa mothahu wa mabêlê. Moja-lefa a ka abaganya mothahu. Fêla yo monnyana a swanêla go êma mathong ga ditau. Moabi wa mothahu ke khadi. Ge gona le ditau di latê di ija yêna bošego. Ditau o bolabola ka baloi. Khadi e we e bolwabolwago, ke khatšedi ya mohu yo mogolo. Dikhadi-nyana ge di tšha o hwetšana a še mola-to. Fêla ge mothahu e le o montši ba ka no o hwetšana fêla e tšheng ka buntši. Ba divêla fêla gore ba tše ke ba tšoga ba lla. Go rothiša mogôkhô ke gona go lla.

8411 Go bjale bareding ba mohu, ba swanetše go thabiša baredi ba bagolo. Ke gore moredi wa ntō e ngwe le e ngwe. Wa ntō e kholo le ba dintwana tše dinnyana ba maetšibulo. Ke bona ba we ba swanetšego go tše

thaêlê mothahu. Le ge mothahu o ka enetša baredi ba mohu, baredi ba bannyana ba swanetše go hwetšana bonnyana bja bona. A ba ba lekantshe le baredi ba bagolo. Baredi ba bannyana le mo ba tha hwetšana moabê a ba na taba. Kha-ne ke ge o hwetšane ke bagolo ba bona.

8412 Mašaledi a mothahu wa mabêlê. Mothahu wa mohu o na le mošomo kudu mešomo. Baemedi ba mohu ba ja ôna. Bjala bja diphiri (khoko), bjala bja go tšša thetšhila le mabjala a thobošo ba dira ka ôna. Bjale mašaledi ke a we ba šalago ba abagana.

8413 Mabjala a thobošo a diriwa ka mothahu wa mohu. Bathologadi ba fiwa mabêlê a go lekana go dira mabjala. Mothologadi yo mongwe le yo mongwe o dira bjala ka ntšya gwe. Bjale ka ge go ngodilevê gore ke mabjala a go thekha dipendi tša bathologadi. Bona bathologadi ba tito beudiwa ka ditseka.

Ka baka le we, ge mothahu e le o mannyana, a ba fiwi thelo. Ba fa fêla baredi ba mohu. Bona wa bona ke onola wa go dira mabjala.

8414 Ba tšwa ba rwele mabêlê ka dirotwana. Ba bo leloko la mohu ke bona ba we ba tšwago ba rwele mabêlê ka dirotwana tša bona. Mabêlê a we ba tšwago ba rwele ka dirotwana a yo thiba mothahu wa mohu. Ba tšwa ba rwele ka tšatši la go tšwiwa ga thetšhila tša mohu. Ke gore a yo thiba a la ba go ntšha ge ba dira bjala bja go tšwiwa ga thetšhila. Le ôna ke mothahu ka gobane a phathagane le mothahu wa mohu.

8415 Mohuta wa batho ba go tšwa ba rwele mabêlê. Ba bo leloko la mohu. Le bona baredi ba mohu ba tšwa ba rwele. Ditogolwana le ditogolo le bona ba tšwa ba rwele. Ba ga makholo wa mohu le bona ba tšwa ba rwele. Le šika le lengwe le le lengwe le tšwa

le rwele mabêlê. Batho fêla ba tšā mo-
golo. Ke gore ba tšā go fō nwa, a ba tšwe
ba rwele mabêlê. Ke mokhwa o we mo-
thahu wa mohu o tšā felego.

8416 Letšatši la go palakanya mothahu
wa mabêlê. Ke ka morwana ga tšatši la
thobošo. Ke lona letšatši la go palaka-
nya mothahu ya mohu. Mabêlê ka mo-
ka ga ōna ba swanetše go ba abaganya
, ka gobane thello tšā mohu the fedile.
A gona mašaledi a we a swanetšego
go šala. Moja-lefa yo mogolo o fō bi-
giwa molaō. Khadi e a-bêla bana ba
mohu ka moka ga bona. Ga go nyake-
ge gore batho ba šale ba ngunanguna
ka mothahu. Mangunanguno a baka
ditopō le boloi.

8417 Ntšiši o ile a hwa a šiya dintō
tšē tšāano. E be e le monna wa mo-
te o mogolo. Maina a basadi ba gwe
ke a: Mangwedi, Matusu, Motšatši,
Molewane le Marobu. Monna o be
a na le ya gwe tšhemo. Ke molaō

gore monna wa basadi a be le ya gwe
tšhemo. Ka goriale mowe ke gore
o khaotše dithêlê tša basadi. Kanne
te basadi ba na le dithêlê.

8418 Molaudiši a tšwêla pele le dithêlê
tša basadi. Ge monna wa basadi a the
na ya gwe tšhemo, bokaone ke go du-
la go ya mašemong a basadi ba gwe.
Dithêlê tša gona ke tše: Ke mapompa-
lê. Ke the roto. Mašemong a bo mamo-
nyadiwê, le ge a thagola, ba re a tha-
gole, o no thwa a robetše (go pompala).
O the roto (go tiya) tšhemong ya ma-
moratwê. Motho a swanêla go no dula
ka diata, o swanetše go di šumiša.
Mma diala tšokotsä diala. Ge a dutši
a tšokotsä diala ke gona diala di soma.

8419 Mothaku wa go šumišwa bjaleng
bja thetšhila. Bjaleng bja diphiri, bakhe-
kolo le bakhlabje, ba bon bo nwa fêla
ba tha ntšha thelo. Ka baka la gore o
be a na le bana, ba ile ba šumiša
mokoša wa leotša le the šuba tha

mokotā wa leheya. Ba lelōko ba ile ba
tšwa ba rwele mabêlê ka dirotwana mo
ba e tša bjaleng bja go tšā tšetšhila tšā
mohu. A ile a dira mokotā wa leotšā le
tše šuba tšā leotšā. Ba ile ba a tšhêla
ka mothahung wa mohu.

8420 Bathologadi ba fiwa le-tšhêlo le-tšhêlo.
Ke gore yo mongwe le yo mongwe o ile a
fiwa le-tšhêlo la mabêlê a leotšā. Ke ge
ba dira mabjale a tšatši la tšobošo. Yo mo-
ngwe le yo mongwe o ômêla ka ntong ya
gwe. Ba diyo ba tšaoša ka mothahu wa
mohu. Ba swanetšê go ntšha a bona ma-
bêlê ba oketšê mothahu. Ke mabjale a a
tšilo rekiwago. A rekiwa ka gobane ba
swanetšê go beula ba tšhologadi ka dilo.
Dilo tšê we ke tšā bona bathologadi.

8421 Kabaganyo ya mothahu wa mohu. Ka
moswana ba goma ba boya. Ke gore
nka moswana ga tšatši la tšobošo. Ba ile
ba thōma ka mothahu wa diruiwa. Ka
šakeng la dikhomō lešome la dikhomō di nago
le dikhomō tšê tharo. Dipudi masome a

mabedi le pudi. Dinku di le tharo le dipô-
kôlô tše pedi. Ba thōma go abaganya di-
nto tša mohu. Moabe wa dikhomo le dipudi
o ile wa ya ka go lekana.

8422 Go ile gwa ba le masāledi a diruiwa.
Ka moragô ga mo ba file nto e ngwe le
e ngwe dikhomo tše pedi di nago le dipudi
tše nnê, magakwa a sala a gakilwê. Di-
khomo tše tharo le pudi tša sala di eme
ka lešaka. Dinku le tšona tša êma ka
lešaka gammôgo le dipôkôlô. Rakhadi
wa bona yo mafolosana a feta le khomo
le nku. O ile a di fiwa ke moja-lefa.
Morwa yo magolo wa nto e kholo ke The-
phamo. Ke yēna moja-lefa. Bjale ra-
ngwane wa bona matsêke a gafêla
moja-lefa masāledi a diruiwa.

8423 Matsêke o timêla tšaga ka ma-
baka. Le a bona dinku a tša lekana
dinto tša mohu. Dipôkôlô tšona a re di
bolabole ke ditšapo tša moja-lefa. Yo
a nyakago go di šumisa, o swanetše
go di khopêla go yēna moja-lefa. Moja-

lefa o gafélwa mašaledi a lefa ka ba-
ka la gore ke yēna papago lena. Ka ōna
mašaledi o ʔa thuša khoro ka ōna. Ke
gore ge gona le ʔala a ka khōna go
a rekisa a thuše dintō tša go šiya
ke mohu papagwe. A gwa ka gwa ba le
motho yo a ngunangunago. Moabē wa
diruiwa wa fēla.

8424 Thephamo ke morwa mangwedi: Ke
yēna mosadi wa ntō e kholo. O ile a la-
thua iwa ke rangwane wa gwe le yōna ~~ka~~
khadi. O wa bōna papago o hwile. Ka
gore ga motē ditopō e be di ʔhe gōna.
O tware motē bjale ka mohu papago.
Ge o bōna o gakantšha ke taba, o swa-
netšē go butšiša banna ka bangwe ba
ʔa go thuša. Monna a šale mantšū a
basadi moragō. Mantšū a basadi ke di bo-
ba di loma pōō. Ba fētšā ditaō tša bona.

8425 Moabē wa mabêlê. Ka morago ga
mo ba feditšē moabē wa diruiwa, ba thō-
ma wa mabêlê. Mohu o be a na le di-
šego tšē nnê. Thešego ʔha bonê ʔha

fella medirong ya lehu. Dišego tšewe e
be e le tša leotša. Go ile gwa šala
dišego tše tharo. Mabêlê a leheya e
le tšešego ka tše thii.

8426 Butši a buji boja mabuka. Butši...
ke gore buntši. mabuka ke gore mantha-
thana goba maratha. Ke gore baredi ba
mohu e be e le ba bantši. Ba ile ba thō-
ma go abêla baredi ba maetsibulo. Mo-
redi yo mongwe le yo mongwe a fiwa
lethêlo. Baredi ba ba latêlago ba ma-
etsibulo dithana tše pedigo moredi yo
mongwe le yo mongwe. Khadi ya hwe-
tšana lethêlo. Baredi ba ba latelagotša
na ka e thii go moredi yo mongwe le
yo mongwe.

8427 Mašaledi a go šala. Mašaledi
ba ile ba abaganya bathologadi. Mo-
thologadi yo mongwe le yo mongwe o ile
a hwetšana theroto le le thêlo. Ke mo-
ka mothahu wa leotša wa fêla. Motha-
hu wa leheya ba thaološa baredi ba
banyana. Ke bona a ba swanêla go

ṭoga ba lebetšē gōdimu. Go lebella gōdimu ke go 11a ka gobane a lebella fathe megōkhō e ka falla. Mafellō a kabaganyo ya mothahu wa go šiya kemo-hu Ntiši.

8428 Ke molaō gore baredi ba mahu ba hwetsāne moabē wa mothahu wa mabēlē. Barwa ba hwetsāna mothahu wa dirui-wa ka baka la gore di be di di šiuwa ke bona. Badiši modiro wa bona ke go ṭhōkhōmēla diruiwa tša papago bona le go rwalla dikhone khorang. Ba swanetšē go hwetsāna kudumēla ya bona ga the we ba go ba ba the diša. Baredi le bona ba na le wa bona modiro. Modiro wa bona ke go šila le go ṭhagola. Go kha mētē, go kha morogō le go ro-ba dikhone.

8429 Baredi ba ṭhapišwa diata ka mothahu. Le bona ba swanetšē go llē-la gōna. Le bona e be ba mo apeela. Ba ile magadi a bona, ba šile dikho-mo ka šakeng. Le go ṭhagola tše-

mo ya papago bona ba thagola. Tswanê-
lo ke gore ba swanetše go hêla gona
lehu la papago bona.

8430 Dilo ka moka di a fetoga. meeti
ke matsāla. Go nwa ke go tsala-metsā.
Mollō ke thesepe. Ge mohu a ile ahwa
ka lehu la go boifisā, dilo tša gwe ka
moka ga tšona ba be ba di rekisā. Ka
baka la gore ge ba di bōna ba gopola
mohu le ka mohlwa o a go ba a babja
ka ōna. Mabêlê e be ba tšhaba le go
aja. Ba be ba rekisā. Ba abagana di-
lo tšewe bareki ba rekilego ka tšo-
na. Baredi ba mohu ba maetsibulo
ba swanetše go fiwa bonnyannyana
bja tšona.

8431 Di bontšwa bana ba mohu. Ka
moragō ga mo mothahu o rekilwê,
bana ba mohu ba swanetše go bontšwa.
Ba khobakana ke moka ba ba šu-
petšā mothahu wa go šiya ke mohu.
Ka moragō ga mo ba o bone ke
moka ba abagana. Ge mothahu o

917

K34/82

3934*

the mo kae. Ba ka na fa dintō tša
mohu. Baredi le mo ba ile ba tšaēla
a gona taba khane ke ge bammago
bona ba ile ba hwetsāna bo nnyanya-
na. Mafello a ditaba.

8432 Lemaneō la ditemana tša tema
ya 34:

8286 Temana ya 1: Lefa la dithapō tša
diaparo. 3861.

67

8342 S. 1: Dithapō tša bolwetš: bja go-
boifiša. 3889.

68

8382 Temana ya 2: Go the rukimē go
dithapō tša mohu. 3909.

69

8396 S. 1: Marapi re toga re thaba
dithaka. 3916.

70

8408 Temana ya 3: Bajji ba mothahu
wa mabêlē. 3922.

71

Enold. 917.